

KIBRIS BARIŞ HAREKATI'NIN 50. YILI

SUNUM

Sayın Başkan, Değerli Katılımcılar,

Kıbrıs Barış Harekati'nin 50. Yıldönümü'nü kutlarken, bu Harekata yol açan olaylara tarihi perspektif içinde bakmakta yarar vardır.

-Kıbrıs Rum tarafı, Yunanistan'ın da tam destek ve katılımıyla, tarih boyunca sürdürdüğü ve 1960 Kıbrıs ortaklık Cumhuriyeti'nin kurulmasından sonra da devam ettirdiği Yunanistan'la birleşme(ENOSİS) kampanyasından vazgeçmemiş; hatta Kıbrıs Rum Temsilciler Meclisi'nin 1967 yılında bu konuda almış olduğu karar hiçbir zaman iptal edilmemiştir.

-Bu kampanya esnasında Kıbrıslı Rumların, kurucu ortak Kıbrıs Türk halkına karşı 21 Aralık 1963'ten başlayarak uyguladığı etnik temizlik kampanyası ve toplu katliamlarla, halkımızın dörtte birini göçmen durumuna düşürdüğü, 1964 yılında Ada'ya gelen BM Barış Gücü'nün Güvenlik Konseyi'ne sunduğu raporlarda kayıt altına alınmıştır.

-Bu kıyım ve mezalime paralel olarak Kıbrıslı Türk ortağın iki uluslu 1960 Cumhuriyeti'nin tüm organlarından atıldığı; Kıbrıslı Türk yetkililerin görevlerine dönmelerine yönelik tüm çabaların devleti silah zoruyla gasp eden Rum ortak tarafından engellendiği ve Kıbrıs Türkü'nün devletsiz bırakılmakla kalmayıp Kıbrıs Türklerine karşı devlet terörü uygulandığı da keza kayıt altındadır.

-Bütün bunlar yetmiyormuş gibi, ENOSİS'i silah zoruyla gerçekleştirmeye yönelik olarak Yunan askeri cuntasının Kıbrıstaki EOKA-B örgütü ve Yunan subaylarıyla bir darbe gerçekleştirdiği ve bu darbenin lideri Nikos Samson'un Rum Radyo-Televizyonundan (PIK) "Kıbrıs Helen Cumhuriyeti"ni ilan ettiği gerçeği, bizzat Rum Lider Başpiskopos Makaryos tarafından 19 Temmuz 1974'te BM Güvenlik Konseyi önünde açıklanmıştır. Bu tarihi konuşmasında Makaryos, "Kıbrıs'ın Yunanistan'ın işgali altında olduğunu; Yunan Cuntası'nın diktatörlüğünü Kıbrıs'a da yaydığını ve bunun sonuçlarından Kıbrıslı Rumlar kadar Kıbrıslı Türklerin de acı çektiğini" itiraf etmiştir.

-Kabulü imkansız bu durum karşısında 11 yıl süreyle sabır ve itidal gösterip Kıbrıs sorununa diplomatik bir çözüm bulunmasına imkan tanıyan Anavatan Türkiye, 1960 Garanti Antlaşması'ndan kaynaklanan hak ve yükümlülüklerini yerine getirerek 20 Temmuz 1974 tarihinde Ada'da bir Barış Harekati gerçekleştirmiştir.

-50'nci Yıldönümünü kısa bir süre önce kutladığımız bu tarihi hareket sonucu Ada'da kan

dökülmesi durdurulmuş, Barış Harekatı döneminin Başbakanı Sayın Bülent Ecevit'in de açıkladığı gibi, hem Kıbrıslı Rum hem de Türklere barış ve huzur gelmiştir. Oluşan bu yeni coğrafya ve 2 Ağustos 1975'te Kıbrıs Türk ve Kıbrıs Rum tarafları arasında varılan Nüfus Mübadelesi Anlaşması sonucu, Ada'da adil, gerçekçi ve sürdürülebilir bir uzlaşının temelleri de atılmıştır.

-Bu yeni coğrafya içerisinde, 1963-1974 arası dönemde adanın %3'üne sıkıştırılmış olan Kıbrıs Türkleri, özden gelen yaşam hak ve özgürlüklerinin herhangi bir tehdit altında kalmadan kullanabilme imkanına kavuşmuşlar, bunun gerektirdiği fiziki, siyasi ve idari bir yapılanma içine girmişlerdir.

-Yukarıda da belirtildiği gibi, Ada'daki bu yeni durum ve yapılanma, iki taraf arasında BM gözetiminde 31 Temmuz-2 Ağustos 1975 tarihleri arasında Viyana'da yer alan görüşmelerin üçüncü turunda gerçekleştirilen gönüllü nüfus mübadelesi anlaşmasıyla resmîyet kazanmıştır.

-Gönüllülük esasına göre uygulanan bahse konu Anlaşma, Ada'daki BM Barış Gücü'nün (BMBG) denetiminde 1975 Eylül ayı içinde fiilen hayata geçirilmiş; bu suretle Kıbrıs Türkleri'nin Kuzey'de, Kıbrıs Rumları'nın ise Güney'de yeniden gruplaşması tamamlanmıştır.

-Bu yeniden gruplaşma ve yapılanma sonucu Kıbrıs Türk tarafının inisiyatifiyle gerçekleşen BM gözetimindeki görüşmelerde iki kesimli ve iki toplumlu federal bir uzlaşma öngörülmüş, ancak bu çerçevede gösterilen tüm çabaların "Helen Kıbrıs" ideolojik saplantısından vazgeçmeyen Kıbrıs Rum tarafının hegemonyacı tutumu ve bu tutum çerçevesinde, diğer şeyler yanında, Kıbrıs Türkü'nün siyasi eşitliğini kabul etmemesi ve Kıbrıs Türk eski ortağı ile yetki ve refah paylaşmayı reddetmesi yüzünden başarısızlıkla sonuçlanmıştır.

- Bu çerçevede, 1985 ve 1986 yıllarında zamanın BM Genel Sekreteri Javier Perez de Cuellar tarafından masaya konan her iki Çerçeve Anlaşma Taslağı'nın Kıbrıs Türkleri tarafından kabul edilirken Kıbrıslı Rumlar tarafından reddedilmiş; keza 1992 yılında zamanın BM Genel Sekreteri Boutros Boutros-Gali tarafından masaya konan Fikirler Dizisi'nin Kıbrıs Rum tarafının reddine maruz bırakılmıştır.

- Kıbrıs Rum tarafının retçi tutumu bu belgelerle de sınırlı olmayıp en az 15 önemli önerinin Kıbrıslı Rumlar tarafından reddedildiği Kıbrıs Rum eski Dışişleri Bakanı Nikos Rolandis tarafından açık kalplilikle itiraf edilmiştir.

-Bunun en çarpıcı örneklerinden birisi de, 24 Nisan 2004 yılında her iki tarafta ayrı

ayrı ve eş zamanlı referandumlarda halkoyuna sunulan “Annan Planı”nın Kıbrıs Rum halkı tarafından, liderlerinin de teşvikiyle, %76 gibi yüksek bir oranla reddedilmesidir. Buna karşın Kıbrıs Rum tarafı, tek yanlı ve tüm ilgili anlaşmalara aykırı olarak Avrupa Birliği (AB)’ne tam üye yapılmış, planı kabul etmiş olan Kıbrıs Türkleri’ne verilen tüm söz ve vaatler ise yerine getirilmeyerek halkımız gayrı insani izolasyon ve kısıtlamalara tabi tutulmaya devam etmiştir.

-Rum uzlaşmazlığının en son örneği ise, 2017 yılında İsviçre’nin Crans-Monta kasabasında Birleşmiş Milletler (BM) gözetiminde yer alan ve Genel Sekreter Antonio Guterres’in de şahsen katıldığı, 5+BM formatındaki federasyona yönelik görüşmelerinin nihai şekilde çökmesidir. Bu çöküşle federasyon tezi de bir uzlaşma formülü olarak tüketilmiş, ortadan kalkmıştır.

-Bu çöküş sonrası, ilgili taraflarca yapılan açıklamalarda bu olayın federal çözüm arayışlarının son denemesini teşkil ettiğinin ifade edilmiştir. Bunu müteakip Genel Sekreter Guterres, taraflara bir düşünme/değerlendirme sürecinden geçtikten sonra uzlaşma konusunda kendisine kalıp dışı yeni fikirlerle gelmeleri çağrısında bulunmuştur.

-Aynı şeyleri yaparak farklı sonuçlar elde edilemeyeceği; Kıbrıs’ta zamanın geri çevrilmesinin mümkün olmadığı ve geçmişin deneyimlerinden ders çıkartılarak ileriye bakılması gerektiği aşikardır

Bu koşullarda;

1. Federasyon tezi Rum uzlaşmazlığı yüzünden tamamen tüketilmiştir; bunu canlandırmaya yönelik tüm çabalar zaman kaybından başka bir şey değildir; bu çabalar, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin uluslararası alanda daha fazla görünürlük kazanması, kabul görmesi ve tanınma yolunda adımlar atmasını engellemeye yöneliktir; bu nedenlerle kabul edilemez.

2. Egemen eşitlik ve eşit uluslararası statü, kendi kaderini tayin etme hakkına sahip bir halk olarak baştan beri Kıbrıs Türkleri’nin özden gelen hakkıdır ve inkar edilemez.

3. Olası herhangi yeni ve resmi bir görüşme süreci ancak özden gelen bu haklarımızın uluslararası toplum tarafından (özelde, BM Güvenlik Konseyi) önceden teyit ve tesciliyle mümkün olabilir. Böyle yeni bir süreçte hangi konuların görüşülebileceği Cumhurbaşkanı Ersin Tatar’ın Nisan 2021’de Cenevre’de sunduğu önerilerde mevcuttur.

4. Halihazır koşullarda yeni ve resmi bir süreç başlatmak için Kıbrıs’taki taraflar arasında ortak zemin yoktur. Bunu BMGS 27-29 Nisan 2021’de Cenevre’de gayrı resmi

olarak yapılan 5+BM toplantısı sonrası yaptığı açıklamada da ortaya koymuş; son aşamada BMGS'nin Kişisel Temsilcisi Maria Angela Holguin Cuellar'ın geçtiğimiz 6 ayda ortak zemin olup olmadığını saptamasına yönelik çabaları bu gerçeği bir kez daha teyit etmiştir.

5. Söz konusu gerçeğin bir kez daha teyidinde ihtiyaç olmadığı açıktır; baştan beri Kıbrıs Türk tarafının "6 ayı geçmeyecek şekilde" ve münhasıran "ortak zemin olup olmadığını saptamaya yönelik" olması koşuluyla onay verdiği BMGS'nin Kişisel Temsilcisi'nin misyonunun uzatılması/yenilenmesi söz konusu değildir.

6. 15 Kasım 1983'te Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni ayrı ve tam bağımsız bir Devlet olarak ilan etmiş bulunan Kıbrıs Türk Halkı'nın demokratik yollarla seçilmiş Temsilcileri olarak Devletimiz'in uluslararası alanda hak ettiği konum ve statüyü alması gerektiğine inanıyoruz. Buna yönelik çabalar, Anavatan Türkiye'nin tam destek ve yardımlarıyla sürdürülmelidir.

7. Bu bağlamda, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin tanınması ve Kıbrıs Türkü üzerinde bir zulüm teşkil eden izolasyon ve kısıtlamaların kaldırılması için Anavatan Türkiye Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın Birleşmiş Milletler'in 2022 yılında yer alan 77'nci, 2023 yılında yer alan 78'inci ve 2024 yılında yer alan 79'uncu Genel Kurulları'nda yapmış olduğu KKTC'nin tanınması ve Kıbrıs Türkleri üzerinde zulüm teşkil eden izolasyon ve kısıtlamaların kaldırılması konusundaki çağrılarını ile Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin 18 Temmuz 2024 tarihinde oy birliği ile kabul ettiği Kıbrıs konusundaki "Tezkere"yi Kıbrıs Türkleri olarak memnuniyetle karşılarız. Anavatanımız ve Garantörümüz Türkiye'nin Kıbrıs'ta iki bağımsız ve egemen Devlet'e dayalı yeni politikamıza verdiği destek kıymetlidir, vazgeçilmezdir.

8. Bu bağlamda, iki bağımsız ve egemen Devlet'e dayalı bir yapının Kıbrıs'ta tek gerçekçi ve sürdürülebilir bir uzlaşma olduğunu vurgular, bunun dışında yapay ve dayatmacı formüllerin kabul edilmeyeceğinin, bu politikadan geri adım atmamızın söz konusu olmadığını altını çizerim.

9. Kıbrıs'ta bağımsız ve egemen iki Devlet'in aralarında oluşturacakları işbirliği mekanizmalarıyla ilişkilerini geliştirmeleri gerekmektedir. Esasen, Kıbrıs Türk tarafı bu konuda gerekli önerileri yapmış bulunmaktadır. Karşı tarafın da bu önerilere açık fikirlilik ve yapıcı bir ruhla yaklaşmasının Ada'daki iki halk arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi ve mevcut güven eksikliğinin giderilmesine katkıda bulunacağı açıktır.

10. Kıbrıs Türk Halkı'nın özgür iradesiyle kurmuş olduğu Kuzey Kıbrıs Türk

Cumhuriyeti Devleti'nin uluslararası toplum tarafından tanınmasının zamanı gelmiştir. 60 yılı aşkın bir süredir Kıbrıs Türk halkına karşı sürdürülen haksızlığın bir son bulmasının Devletimiz'in tanınması olduğunu bir kez daha vurgular, adada gerçekçi ve sürdürülebilir bir uzlaşya varmanın yolunun da bu olduğunu ifade etmek isterim.

NİCE 50 YILLARA!